

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2018 M. RUGPJŪČIO 13 D.
NUTARIMO NR. 820 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR TARNYBOS
PASLAPČIŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO (toliau –
Projektas)
(TAP-21-1253) (21-27937(2))

2021-09-28 Nr. NV-2338
Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto 1.1.2 papunktyje pildomo Asmenų, pretenduojančių gauti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, tikrinimo ir teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, suteikimo tvarkos aprašo (toliau – Tikrinimo aprašas) 6¹ punkte nustatytu atveju Tikrinimo aprašo 3 priede nurodytą klausimyną, skirtą asmenims, pretenduojantiems gauti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija (toliau – klausimynas) *asmuo pildo tiesiogiai* Valstybės saugumo departamento svetainėje. Šiame priede nustatyto klausimyno formos pavyzdyje (šio priedo Projekte nesiūloma keisti) nurodyta, kad I skyrių pildo *už įslaptintos informacijos apsaugą atsakingas asmuo* (žr. Pastabą), todėl turėtų būti nustatyta aiški tvarka kaip klausimyną tiesiogiai Valstybės saugumo departamento svetainėje pildys skirtingi asmenys (Tikrinimo aprašo 6 punkte nustatyta tvarka netaikoma, tačiau kokia taikoma nenustatyta), o jei klausimyną pildys tik asmuo pretenduojantis gauti leidimą turi būti keičiamas ir Tikrinimo aprašo 3 priedas ir pan.

2. Projekto 1.1.5 papunktyje pildomame Tikrinimo aprašo 9¹ punkte siekiant Tikrinimo aprašo nuoseklumo (vienodumo) ir aiškumo vietoj formuluotės „nuo *anksčiau nurodytos* informacijos“ rašyti formuluotę „nuo *šios* informacijos“ (taip išdėstyta Tikrinimo aprašo 9 ir 10 punktuose). Analogiškas pasiūlymas ir dėl Tikrinimo aprašo 36 ir 37 punktų formuluočių „nuo *anksčiau nurodyto* kreipimosi“ ir „nuo *anksčiau nurodytos* informacijos“.

3. Siekiant teisinio aiškumo, siūlome Projekto 1.1.6 papunktyje keičiamo Tikrinimo aprašo 14 punkte nustatyti per *kokius terminus* turi būti informuojamas paslapčių subjektas ir Krašto apsaugos ministerija. Taip pat siekiant aiškumo siūlome nurodyti, *kur* išvardyti veiksmai turimi omenyje, arba vartoti formuluotę „šių veiksmų“.

4. Atsižvelgdami į Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnio 2 dalyje atliktus pakeitimus, kurie įsigalios š. m. spalio 1 d. ir kuriuos įgyvendinant parengtas Projektas (toliau bendrai – Įstatymo pakeitimai), manome, kad turėtų būti peržiūrėti ir

pakeisti Tikrinimo aprašo 3 ir 4 priedai. Pvz., pagal Įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 15 punktą asmeniui, pretenduojančiam gauti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija (toliau – leidimas), toks leidimas neišduodamas jei asmuo gauna arba yra gavęs pajamų iš ne Europos Sąjungos ar ne NATO valstybių narių (buvo – iš bet kokių užsienio valstybių) karinių, žvalgybos ar saugumo tarnybų, jeigu tai nėra numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose. Pagal galiojančio Tikrinimo aprašo 3 priedo 47, 54 punktus ir 4 priedo 25, 29 punktus reikalaujama pateikti duomenis apie gaunamas (gautas) pajamas iš bet kokių užsienio valstybių, t. y. reikalaujama informacija nepagrįsta Įstatymo normomis. Taip pat siūlome peržiūrėti ir kitas Tikrinimo aprašo 3 ir 4 priedo nuostatas, siekiant tinkamai įgyvendinti Įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatas (pvz., šios dalies 17 punkte (pagal Įstatymo redakciją Nr. XIII-1922 (nuo 2019 m. gegužės 1 d.) asmeniui, pretenduojančiam gauti leidimą toks leidimas neišduodamas jei asmuo per pastaruosius 3 metus daugiau negu 2 kartus buvo baustas už administracinius nusižengimus, padarytus apsvaigus nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų (įgyvendina Tikrinimo aprašo 3 priedo VIII skyrius ir 4 priedo 19 punktą). Manome, kad nepagrįsta reikalauti pateikti daugiau ar mažiau informacijos, nei jos reikia Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms įvertinti ir leidimui išduoti. Tokia teisėkūra neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatyto sistemiškumo principo, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams.

5. Projekto 1.2 papunkčiu pildomo Tiekėjų patikimumo vertinimo tvarkos aprašo 27 punkte siūlome tikslinti laiko terminą ir nustatyti 5 darbo dienų atskaitos pradžią.

6. Projekto 1.3.1 papunktyje keičiamo Įslaptintos informacijos administravimo ir išslaptinimo tvarkos aprašo (toliau – Išslaptinimo aprašas) 12 punkto antrojoje pastraipoje paskutiniajame sakinyje siūlome nurodyti, kad žodis „Neįslaptinta“ arba skliaustuose santrumpa „(NĮ)“ rašoma paryškintomis raidėmis kaip rašomos ir slaptumo žymos.

7. Projekto 1.3.2 papunktyje keičiamo Išslaptinimo aprašo 23 punkte siūlome vartoti trumpinį „Aprašas“, kuris įsivestas Išslaptinimo aprašo 1 punkte.

8. Įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta galimybė įvertinus įslaptintos informacijos apimtį, specialiosios ekspertų komisijos nesudaryti ir jos funkcijas pavesti atlikti už įslaptintos informacijos apsaugą atsakingam asmeniui, asmeniui, koordinuojančiam įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimų vykdymą, ar kitam paslapčių subjekto darbuotojui ar padaliniui. Įgyvendinant šią Įstatymo nuostatą siūlome keisti Išslaptinimo aprašo 59 punktą, kuriame nustatyta, kad „žvalgybos, kriminalinės žvalgybos įslaptintos dokumentacijos planą paslapčių subjekto *specialiosios ekspertų komisijos siūlymu* tvirtina paslapčių subjekto vadovas ar jo įgaliotas asmuo“. Turi būti nurodyta kaip šis planas tvirtinamas, kai ši komisija nesudaroma. Analogiškai siūlome

keisti ir Išslaptinimo aprašo 96 punktą ir nutarimu Nr. 820 tvirtinamų dokumentų prieduose vartojamas formuluotes „Paslapčių subjekto specialiosios ekspertų komisijos pirmininko viza neprivaloma“, „Paslapčių subjekto specialiosios ekspertų komisijos pirmininko viza“ ir kitas nuostatas.

9. Projekto 1.4.9 papunktyje keičiamo Išslaptintos informacijos fizinės apsaugos reikalavimų ir įgyvendinimo tvarkos aprašo (toliau – Apsaugos aprašas) 33.1 papunktyje nustatyta, kad išduodamas fizinės apsaugos reikalavimų atitikties pažymėjimas (toliau – pažymėjimas), galiojantis *ne ilgiau kaip* 10 metų, o Apsaugos aprašo 33.2 papunktyje – *ne ilgiau kaip* 2 metus galiojantis pažymėjimas, tačiau nenustatyti kriterijai (sąlygos ar kt.), kuriais vadovaujantis bus nustatomas konkretus pažymėjimo galiojimo terminas. Be to, nustatymas „ne ilgiau kaip 10 metų“ leidžia pažymėjimo galiojimą nustatyti pvz., iki 2 metų, t. y. dubliuoja Apsaugos aprašo 33.2 papunktį. Taip pat teikime Vyriausybei nenurodyti motyvai, kodėl sutrumpinamas pažymėjimo galiojimas (pagal galiojančio Apsaugos aprašo 36 punktą pažymėjimas galioja *10 metų nuo išdavimo datos*) ir kokią įtaką turės dažnesnis pažymėjimų išdavimas įvertinimą atliekančios ir paslapčių subjektų ir tiekėjų administracinei naštai. Be to, Apsaugos apraše nenustatyta *kokiam* terminui bus išduotas pažymėjimas pagal Apsaugos aprašo 35 punktą (Projekto 1.4.10 papunktis), nes teisės normos, kuri pažymėjimo galiojimą nustato 10 metų nuo jo išdavimo datos, atsisakoma (Projekto 1.4.11 papunkčiu keičiamo Apsaugos aprašo 36 punktas). Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti pažymėjimo išdavimo nuostatas ir Projekto lydimajame medžiagoje pagrįsti siūlomą teisinį reguliavimą. Taip pat siūlome įvertinti, ar Projekto nereikia papildyti pereinamojo pobūdžio nuostatomis (pvz., dėl jau pradėtų saugumo zonoms priskirtų patalpų ir teritorijų įvertinimų), kurios esant poreikiui turėtų būti nustatytos atsižvelgiant ir į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimo Nr. 820 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – nutarimas Nr. 820) 3 punktą.

10. Projekto 1.4.21 papunktyje keičiamo Apsaugos aprašo 50 punkte siūloma nustatyti, kad pasitarimų patalpos patikrinimo pažymėjimas išduodamas *ne ilgesniam nei 12 mėnesių terminui* (vietoj nustatyto 12 mėnesių), tačiau nenurodyti kriterijai (sąlygos ar kita), kurie leistų objektyviai įvertinti, kokiam konkrečiam terminui turi būti išduodamas šis pažymėjimas. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad šio pažymėjimo galiojimo terminas sutrumpėja, siūlome įvertinti administracinės naštos padidėjimą tiek įvertinimą atliekančiai institucijai, tiek paslapčių subjektui ir tiekėjui bei poreikį Projektą papildyti pereinamosiomis nuostatomis (pvz., dėl jau pradėtų procedūrų).

11. Siekiant teksto vienodumo (nuoseklumo) ir teisinio aiškumo, siūlome suvienodinti vartojamas sąvokas, pvz. „operacijos“ (pvz., Apsaugos aprašo 45.9 papunktis) ir „karinės operacijos“ (pvz., Apsaugos aprašo 39, 42 punktai) ir kitas. Taip pat siūlome suvienodinti ir skaičių rašymą, pvz., Apsaugos aprašo 33 punkte siūlome skaičius, išskyrus vienetą, rašyti skaitmenimis

(pvz., vietoj formuluotės „dešimt metų“ – 10 metų), nes ir kiti skaičiai taip rašomi (pvz., Apsaugos aprašo 35 punktas (Projekto 1.4.10 papunktis).

12. Projekto 1.4.13 papunktyje siūlome keisti Apsaugos aprašo 41 punkto pirmąją pastraipą (žr. Projekto 1.1.7, 1.1.11, 1.3.7 ir kitus papunkčius).

13. Įstatymo 30 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad ne tik paslapčių subjekto vadovas, bet ir jo įgaliotas asmuo gali paskirti paslapčių subjekto darbuotojus vertinti saugumo zonai nepriskirtas patalpas, teritorijas ar kitas vietas dėl jų pripažinimo tinkamomis dirbti, susipažinti su įslaptinta informacija ar ją saugoti. Atsižvelgdami į tai, siūlome Projekto 1.4.15 papunktyje keičiamo Apsaugos aprašo 43 punkte po žodžių „vadovo“ (2 žodžiai) įrašyti žodžius „ar jo įgalioto asmens“ ir įvertinti kitų nuostatų keitimo poreikį.

14. Projekto 1.4.16 papunktyje keičiamo Apsaugos aprašo 45.4 papunktyje siūlome tikslinti nuorodą į standartą (prieš žodį „standartas“ įrašyti žodį „Lietuvos“ (suvienodinant nuorodas į standartus). Taip pat siūlome įvertinti, ar atsižvelgiant į Projekto 1.4.16 papunktyje atliekamą pakeitimą nereikia keisti ir Apsaugos aprašo 2 punkto (papildant standartų sąrašą).

15. Siūlome Projekto 1.5 papunktį papildyti Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos ir Europos Sąjungos Lietuvos Respublikai perduotos įslaptintos informacijos administravimo tvarkos aprašo 2 ir 5 punktų keitimais atsižvelgiant į Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72, reikalavimus (pvz., dėl oficialaus paskelbimo šaltinio ir įsivestų trumpinių atsisakymo).

16. Siūlome Projekto 1.5 papunktyje nauja redakcija dėstomų priedų keičiamuose aktų formų pavyzdžiuose sukonkretinti duodamą nuorodą į Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos ir Europos Sąjungos Lietuvos Respublikai perduotos įslaptintos informacijos administravimo tvarkos aprašą (nurodyti, kokių teisės aktu patvirtintas). Pastaba ir kitiems prieduose dėstomiems aktų formų pavyzdžiams (pvz., Įslaptintai informacijai įrašyti skirtų laikmenų administravimo tvarkos aprašo 7 priedas).

17. Siūlome atsisakyti Projekto 2 punkto, kuriame nustatyta įsigaliojimo data (2021 m. spalio 1 d.), nes Projektas nebus priimtas iki šios datos (kartu tikslinant ir Projekto numeraciją).

18. Atsižvelgdami į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, teisės akto projekto lyginamajam variantui keliamus reikalavimus, siūlome tikslinti Projekto lyginamojo varianto 1.3.1, 1.4.27.4, 1.4.27.6, 1.4.27.7 ir kitų papunkčių ir Projektu keičiamų priedų dėstymą (turi būti paryškinama tik naujai įrašomi žodžiai), taip pat laikantis nuoseklumo (vienodumo) pirmiausia turėtų būti išbraukiami žodžiai, o tik po to įrašomi nauji (Projekte keičiamuose prieduose), Projekto

lyginamasis variantas dėstomas taip pat kaip ir Projektas (pvz., Projekto lyginamojo varianto 1.3.9 papunktis).

19. Įgyvendinant Įstatymo pakeitimus siūlome peržiūrėti ir kitus nutarimu Nr. 820 tvirtinamus ir Projekte nekeičiamus dokumentus. Pvz., atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo 12 straipsnis papildytas 6¹ dalimi, kurioje nustatyta Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos (toliau – Komisija) nauja teisė, o Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 820 (toliau – Komisijos nuostatai), 8 punkte pakartotos ir Įstatyme nustatytos Komisijos teisės (pvz., Komisijos nuostatų 8.7 papunktis), reikia keisti ir Komisijos nuostatus. Siekiant įgyvendinti teisėkūros ekonomiškumo principą ir ateityje išvengti Komisijos nuostatų dažno keitimo, manome, kad Komisijos nuostatų 8 punkte būtų tikslinga atsisakyti Įstatyme nustatytų Komisijos teisių kartojimo (paliekant tik Įstatymo nuostatas įgyvendinančias Komisijos teises) ir papildyti papunkčiu, kuriame būtų nustatyta, kad kitas Komisijos teises nustato Įstatymas. Analogiškus pakeitimus siūlome atlikti ir Komisijos nuostatų 13 punkte, nes Įstatymo 12 straipsnio 7 dalyje nustatyta nauja Komisijos sekretoriato funkcija. Be to, tų pačių nuostatų dubliavimas keliuose tuos pačius teisinius santykius reguliuojančiuose teisės aktuose ne tik teisiškai nekorektiškas ir neužtikrina teisėkūros ekonomiškumo principo, bet teisės aktų nuostatų kartojimas sukuria prielaidas teisėkūros klaidoms (pvz., Komisijos sekretoriatas pagal Įstatymo 12 straipsnio 7 dalį *Komisijos pavedimu* vykdo komisijos priimtus sprendimus, o pagal Komisijos nuostatų 13.3 papunktį – vykdo Komisijos priimtus sprendimus), todėl prireikus turėtų būti pateikiamos tik nuorodos į Įstatyme jau įtvirtintas nuostatas. Taip pat siūlome įvertinti poreikį įgyvendinant Įstatymo pakeitimus keisti ir kitus Komisijos nuostatų punktus (pvz., 16 punktą).

20. Atsižvelgdami į Projekte siūlomus reguliuoti teisinius santykius ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarime Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ ministrams priskirtas valdymo sritis, manome, kad Projektas turi būti suderintas ir su kitomis ministerijomis pagal šių ministerijų kompetenciją (pvz., Ekonomikos ir inovacijų ministerija dėl geresnis reglamentavimo priemonių taikymo reguliuojant ūkio subjektų veiklą (administracinės ir kitos reguliavimo naštos mažinimas, teisės aktų supaprastinimas, teisinio reguliavimo kokybės gerinimas), standartizacija; Kultūros ministerija dėl dokumentų ir archyvų ir kita.

Aida Gritienė, tel. +37070663839, el. p. aida.gritiene@lrv.lt